

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Історія та культура України»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	психологія
Факультет	педагогічний
Кафедра	психологія
Семестр	I
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.п.н., доц. Левдер А. І.
Контактна інформація	

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Навчальна дисципліна «Історія та культура України» передбачає систематичний виклад матеріалу щодо історико-культурного розвитку нашої держави від давнини до поч. ХХІ ст. Дисципліна не лише дає уявлення про етапи історичного та культурного розвитку, а й забезпечує розуміння системного взаємозв'язку всіх складових історико-культурного процесу, значення кожного з них у суспільному і духовному розвитку нашої держави.</p> <p>Засвоєння студентами цієї дисципліни сприяє здобуттю необхідних для інтелігента обсягу і рівня загальнокультурної освіти, забезпечує орієнтацію в культурному просторі, формує світогляд студентської молоді. Системність набутих знань з вітчизняної історії має виключно важливе значення для формування світогляду і підвищення культурного рівня, розширення загальнотеоретичної підготовки на основі залучення до загальнолюдських цінностей.</p>
Метатацілі	<p>Мета вивчення курсу – засвоєння та розуміння студентами історії виникнення та формування українського народу та української державності, утвердження національної самобутності, висвітлення політичної діяльності соціальних груп в Україні на відповідних етапах історичного розвитку; вивчення здобутків української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення, визначення ролі і місця вітчизняної культури у світовій та європейській культурній спадщині.</p>
Результати навчання	<p>Внаслідок вивчення дисципліни «Історія та культура України» студенти повинні знати та вміти:</p>

- основні епохи суспільно-політичної та соціально-економічної історії людства; хронологію та державотворчі принципи періодизації історичного розвитку України;
- витоки української нації та її місце у загальнолюдських соціально-політичних процесах;
- сутність актуальних проблем історії та сучасного буття народу України;
- основні події, що супроводжували зародження та розвитку української державності;
- процесі побудови сучасної суверенної демократичної держави;
- діяльність історичних осіб, політичних партій;
- основні складові різних державно-правових систем, порівнювати динаміку їхніх соціально-економічних, політичних та етнокультурних процесів;
- сутність і зміст теоретичних проблем сучасної української культурології;
- місце культури України в системі світової культури;
- характерні риси, видатні постаті й культурні пам'ятки, що визначають своєрідність основних етапів вітчизняної культури;
- історико-культурні особливості розвитку Слобожанщини;
- еволюція українського мистецтва у світовому, європейському культурному контексті;
- принципи виховання культури особистості майбутнього спеціаліста.
- аналізувати найважливіші події та явища української історії в контексті світової історії;
- брати участь у дискусіях на суспільно-історичні теми; формувати особисту історико-політичну культуру, громадську позицію;
- володіти методикою історіографічної критики, уміти виявляти тенденції та інформацію, пояснювати її необ'єктивність і самостійно інтерпретувати зміст досліджуваних матеріалів;
- розрізняти світобачення і світорозуміння культурно-історичних епох;
- аналізувати явища духовного життя, усвідомлювати природу різних видів і жанрів мистецтва, орієнтуватися в багатомусвіт художньої культури України;
- застосовувати засвоєні теоретичні знання для аналізу сучасних культурних процесів в Україні і світі;
- систематизувати та узагальнювати інформацію, використовуючи схеми, таблиці, мультимедійні презентації; результати наукового дослідження представляти у вигляді навчальних (реферат) та наукових (тезис доповіді, стаття) робіт.

Softskills:
соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми

Визначити та прописати для відповідного силабусу дисципліни Softskills: соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (До softskills зараховують навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше)

Пререквізити

Базові знання з дисциплін: «Соціологія», «Історія України», «Всесвітня історія», «Археологія»

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
<p>1. Найдавнішій період історії України. Утворення Старокиївської держави та її місце в історичній долі українського народу</p>	<p>Первісне суспільство. Трипільська культура. Скіфи, Чорноморські грецькі поселення. Перші державні утворення. Розселення східнослов'янських племен. Спільне й відмінне в матеріальній і духовній культурі. Літописні племена. Ранньофеодальна держава Русь. Терміни "Русь", "Україна", "Малоросія", "Великоросія", "Білорусія". Перший етап християнізації. Політична історія Русі. Поширення влади київських князів. Розквіт Київської держави. Доба Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Хрещення Русі, його наслідки. Міжнародні зв'язки Русі. Володимир Мономах і його доба. Поглиблення феодальної роздробленості. Історія Галицького й Волинського князівств. Утворення Галицько-Волинської держави. Ярослав Осмомисл. Роман Мстиславич. Державотворча діяльність Данила Галицького. Галицьке-Волинське князівство, татаро-монгольська держава Золота орда і європейський контекст. Нащадки Данила Галицького в боротьбі за владу.</p>	<p>Тести, питання</p>
<p>2. Становище українських земель у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої (середина XIV—XVII ст.)</p>	<p>Початок експансії Польщі в Галичині, Волині і на Західному Поділлі. Наступ Литви на Наддніпрянську Україну. Битва під Синими Водами. Визволення українських земель від монгольського ярма. Кревська унія і Україна. Консервування удільної системи в Литовській державі. Початки польських впливів. Ягайло і Вітовт. Поразка українсько-литовських військ у битві на Ворсклі, її наслідки. Грюнвальдська битва. Суспільно-політичний устрій України у складі Великого князівства Литовського. Відновлення українських князівств у 40-70 ті рр. XV ст. Київське князівство як фактор консолідації українського народу. Остаточна ліквідація удільної системи. Поширення польських впливів на українських землях. Люблінська унія та її соціально-політичні та економічні наслідки. Класи-стани українського суспільства. Посилення ролі магнатерії в суспільному житті Речі Посполитої. Повстання М.Глинського. Виникнення козацтва. Заснування Запорозької Січі. Її соціально-політичний устрій. Початок боротьби козацтва проти польського панування. Повстання К. Косинського і С. Наливайка. Реєстрове козацтво та його роль в посиленні міжнародного авторитету Речі Посполитої. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Боротьба з турецько-татарською агресією. Козацько-селянські повстання 20—30-х років XVII ст.</p>	<p>Тести, кейси</p>
<p>3. Українська національна революція XVII ст.</p>	<p>Соціально-економічні та політичні передумови революції. Перші кроки воєнно-політичної діяльності Б. Хмельницького: Жовтоводська, Корсунська, Пилявецька, Зборівська битви. Становлення козацької держави. Внутрішня й зовнішня політика гетьманської адміністрації. Б. Хмельницький та</p>	<p>Кейси, тести</p>

	<p>його сподвижники. Воєнні дії проти Польщі у 1649— 1653 рр. Переяславська рада 1654 р. та її наслідки. Воєнні дії проти Польщі. Успіхи українських і російських військ вБілорусії, Литві та на території України. Козацька держава після смерті Б. Хмельницького. Гетьманування І. Виговського. Гадяцький договір 1658 р. Розгром російської армії під Конотопом. Гетьманування Юрія Хмельницького. Загострення боротьби генеральної та козацької старшини за власні привілеї. Андрусівський мир 1667 р. “Вічний мир” 1686 р. Іван Мазепа. Дніпровсько-азовські походи. Формування нової козацької еліти.</p>	
<p>4. Україна у XVIII ст.</p>	<p>Гетьманщина і політика російського уряду щодо України. Національно-визвольна боротьба на Правобережній Україні. Гайдамацький рух. Коліївщина, Рух опришків (М. Залізняк, І. Гонта, О. Довбуш). Шведсько-український союз. Поразка під Полтавою. Репресії російського уряду. П. Орлик та його Конституція. “Мазепинці” в еміграції. Наступ царизму на політичні права України. Перша Малоросійська колегія. Правління гетьманського уряду (1734—1750). Створення Нової Січі (1734—1775). Гетьман Кирило Розумовський – останній козацький гетьман. Ліквідація Запорозької Січі (1775). Утворення Чорноморського козацького війська. Колонізація Південної України. Інтеграція України в російську адміністративно-територіальну систему. Посилення кріпацтва.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
<p>5. Україна у XIX – на початку XX ст.</p>	<p>Зміни в адміністративному устрої. Посилення позицій царизму. Панування кріпосного права Війна 1812р. Геополітичні плани щодо України. Україно-польські стосунки. Революційний рух на території України в першій половині XIX ст: Декабристи (дворянський рух) Кирило-мифодіївці (різничинський рух), селянський (народники й анархісти) Миколаївська реакція, на території України. Відміна кріпосного права (1861 р.) та її вплив на суспільно-політичне життя. Реформи 60—70-х років і Україна. Зміни в соціальній структурі населення. Громади. Журнал “Основа”. “Хлопомани”. Валуєвський циркуляр 1863р.Емський указ 1876 Суспільно-політичний рух у другій половині XIX ст. Бурхливий розвиток капіталізму. Пролетарський революційний рух, та українська інтелігенція. М. Драгоманов, М. Зібер, С. Подолинський. Україна на зламі XIX-XX ст.</p>	<p>Кейси, тести</p>
<p>6. Соціально-політичні й соціально-економічні процеси в Україні в першій третині XX ст.</p>	<p>Суспільно-політичний рух на початку XX ст. Виникнення українських політичних партій. Революційні події 1905—1907 рр. Українська думська громада у I та II Державних думах. Столипінський аграрна реформа. Активізація революційного процесу в 1910—1914 рр. Перша світова війна. Українське питання в європейській політиці. Зростання соціально-класових протиріч.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>

<p>7. Україна в період визвольних змагань (1917-1921 рр.)</p>	<p>Лютнева революція 1917р. Встановлення двовладдя. Розгортання національно-визвольного руху. Утворення Центральної Ради. Робітничий селянський рухи. Проблема української автономії. 1-й і II-й універсали Центральної Ради. Стосунки з Тимчасовим урядом. Українізація в армії. Створення Генерального Секретаріату. Українські політичні партії. Жовтневий переворот у Петрограді та ситуація в Україні. III-й універсал Центральної г Проголошення УНР. Війна радянської Росії з УНР. 1-й Всеукраїнська з'їзд рад у Харкові. Проголошення радянської влади в Україні. IV-й універсал Центральної Ради, проголошення самостійності УНР. Бойові дії українських військ. Берестейський мир і Україна. Окупація України австро-німецькою армією. Політика Центральної Ради. Проголошення Української Держави. Гетьман Павло Скоропадський. Внутрішня і зовнішня політика його уряду - Утворення Українського національно-державного союзу. Падіння Гетьманату. Утворення Директорії та відновлення УНР. Утворення ЗУНР. Створення УГА. Політика Директорії. Наступ радянських військ на Україну. Радянська влада в Україні у 1919-1920рр. Політика «воєнного комунізму». Селянські повстання проти радянського режиму. Махно. Григор'єв, Зелений. Боротьба з Денікіним. Білогвардійський режим в Україні. Радянська політика в Україні у 1920р. Боротьбисти. Союз із Польщею. Розгром Врангеля. Підсумки національно-визвольних змагань у 1917-1921рр.</p>	<p>Кейси, Тести</p>
<p>8. Україна в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни.</p>	<p>Запровадження нової економічної політики. Утворення СРСР. Політика українізації, її суть, причини, наслідки. Націонал-комунізм. Особливості національного відродження 20-х років. Перехід до політики індустріалізації й кооперування сільського господарства. Перші п'ятирічки в Україні. Перехід до форсованої колективізації. Голод 1932—1933 рр., його національно-політичні аспекти й соціальні наслідки. Утвердження тоталітарної системи в СРСР. Злочини Сталіна і ВКП(б) проти українського народу. Репресії проти української інтелігенції, партійних і радянських кадрів. України. Діяльність політичних партій, суспільно-політичне життя. Створення Української військової організації (УВО) та Організація українських націоналістів (ОУН) на чолі з Є. Коновальцем. Інтегральний націоналізм. Д. Донцова. Радянофільські настрої. Культурно-просвітницький рух. Економічні, кооперативні, спортивні, жіночі та ін. товариства. Громадські та наукові установи. Греко-католицька церква. Митрополит Андрей Шептицький. Загострення міжнародних відносин в 30-х рр. XX ст. Причини Другої світової війни. Приєднання західноукраїнських земель до УРСР, встановлення сталінського режиму. Напад Німеччини на СРСР. Боротьба з гітлерівським окупаційним режимом. Політика нацистського геноциду щодо України. Радянський партизанський рух та підпілля в тилу німецьких військ. ОУН в період війни. Проголошення у Львові 30 червня 1941 р. „Акту відновлення Української держави”. Створення та діяльність Української Повстанської Армії (УПА). А. Мельник, С. Бандера, Р. Шухевич. Велика Вітчизняна війна та внесок українського народу в перемогу</p>	

<p>9. Україна у післявоєнний період (друга половина 40-х ХХ ст – початок ХХІ ст.)</p>	<p>над гітлерівською Німеччиною. Визволення України від німецьких загарбників. Завершення Другої світової війни.</p> <p>Відбудова економіки України. Голод 1946—1947 рр. Скасування карткової системи. Суспільно-політичне життя. Боротьба ОУН та УПА проти радянської влади. Депортації населення західних областей. Інтеграція західних областей в радянську систему. Спроби демократизації радянського суспільства. XX з'їзд КПРС. Пошуки шляхів економічного розвитку. Перебудова системи управління господарством (раднаргоспи). Поступове підвищення життєвого рівня. Обмежений і непослідовний характер реформаторських зусиль М. Хрущова. Наростання кризових і застійних явищ у радянському суспільстві. Визрівання опозиції радянській владі. Дисидентський рух. Боротьба з “українським націоналізмом”. Перебудова в СРСР М. Горбачев. Криза радянської тоталітарної системи і розпад СРСР. Формування багатопартійності в Україні. Вибори до Верховної Ради УРСР (березень 1990 р.). Прийняття Декларації про державний суверенітет України. Акт проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.), його історичне значення. Україна на шляху національно-державного відродження. Суспільно-політичне і культурне життя незалежної України .</p>
<p>10. Українська культура у ХХ—ХХІ ст.</p>	<p>Національно-культурний рух на початку ХІХ ст. Політика царизму у сфері освіти. Посилення русифікації. І. Котляревський — засновник нової Української літератури. Український романтизм. Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка. Суспільно-політичні та естетичні погляди Т. Шевченка. Кирило-Мефодіївське братство. П. Куліш і М. Костомаров. Наука, освіта і культура у першій половині ХІХ ст. Українська культура в умовах розвитку національно-визвольного руху. Боротьба за несення національної свідомості і культурно-освітнього рівня. Середня і вища освіта на території України. Суспільні науки. Філософія. Економічна думка. Природничі науки. Драматургія і театр. Образотворче мистецтво. Культурні процеси в Україні в умовах радянської тоталітарної системи. Політика українізації. Діяльність НТШ та Української АН. Особливості розвитку літератури і мистецтва. Розмаїття творчих організацій, спілок, мистецьких угруповань, течій. Суперечності духовного життя республіки. Деструктивний вплив сталінізму в культурному процесі в Україні. “Розстріляне відродження”. Світові досягнення української культури. Проголошення незалежності України і зміни в національно-культурному розвитку.</p>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Рекомендована література

1. Білоцерківський В. Я. Історія України: навчальний посібник. К: Центр учбової літератури, 2007. 535с.
2. Бойко О.Д. Історія України. К.:Академвидав, 2007. 688 с.

3. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Трухан О.Ф. Історія України в таблицях. Харків, 2007. 480с.
4. Греченко В.А., Чорний І.В. Історія світової та української культури. К.: Літера, 2000.464 с.
5. Гудзь В.В. Історія України. – К.: Видавничий дім «Слово», 2003. 616с.
6. Історія української культури: навч. посібник / І.Я. Хома, А.О. Сова, Ж.В. Мина; заред. І.Я. Хоми. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 356 с.
7. Михайлов В.В. Історія та культура України. Навчальний посібник для студентів не історичних спеціальностей. Мелітополь: ФО-П Однорог Т.В., 2017. 412с.
8. Попович М.В. Нарис історії культури України. К.: Арттек, 1999. 728с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, неспізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів	
Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-5)	30
Змістовий модуль 2 (теми 6-10)	30
Підсумковий контроль (теми 1-10)– іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

